

CASTRICUM.

Zoo'n vervelende boemel, overal stopt hij, en als 't nu nog een mooie streek was, maar de Zaanstreek is bij regen al tamelijk eentonig en dien neveligen morgen leek hij me zeer saai. Hembrug, Zaandam, Koog-Zaandijk, Krommenie en Wormerveer gingen we in den nevel voorbij, bij Uitgeest stopte de trein even, en kregen we de duinen in 't oog, die mij zeer mooi begroeid leken, en ze hebben mijn verwachting niet beschaamd. In Castricum werd ik door m'n vriend verwelkomd, die me direct vroeg waarom ik geen mooi weer had meegebracht. Een lastige vraag! Na een half uurtje wandelden we langs een pad tusschen aardappelvelden de duinen in. 't Weer was er niet mooier op geworden, de lucht werd steeds grauwer, doch we lieten ons niet afschrikken en namen den greppel naast onzen weg in oogenschouw. Deze was vol begroeid met vergeet-me-nietjes; ook stond er beekpunge, waartusschen de akkerwinde hare rose kelkjes heenslingerde. Op den weg lonkten de roode knopjes der rolklaver ons vriendelijk toe en spreidden de bloempjes van St. Jacobskruiskruid hun straatjes uit, ondanks 't donkere weer.

Langs een smal paadje beklommen we 't duin en nu vertoont de vlakte achter ons zich aan ons oog als een uitgestrekte vallei. In de verte steken de torentjes van Castricum en van Limmen boven 't groen uit en vóór ons golven de fraai begroeide duintoppen, waar de grijze lucht op schijnt te rusten. De duinpannen vormen een gemengd bosch van peppels, duinwilgen, esschen en eiken, maar vooral berken, die met hun zilver geringde stammen geheele pannetjes

vullen. Langs de zandige hellingen prijken de donker-rose bedden van de lekker riekende thijm (*Thymus serpyllum*) en 't aardige bijenkorfje (*Prunella vulgaris*), waartusschen de witte nachtkoekoeksbloem hare welriekende bloemen omhoog steekt. Sommige staan reeds in vrucht en in vele zaaddoosjes vinden we de kleine rupsjes van *Dianthoecia*, een nachtvlindersoort, druk bezig met de zaden te verorberen. Bekijken we ondertusschen ook eens de zaadjes, deze blijken heel aardig van vorm en gestekeld te zijn.

't Zonnetje glipt effen door en direct komen eenige vlinders te voorschijn, voornamelijk de heivlinder (*Satyrus semele*), die ons telkens fopt door de fraaie gelijkenis met den grauwen zandbodem, wanneer hij zitten gaat. Helaas, de zon blijft ons niet getrouw en verdwijnt weer achter grauwe wolken. Wat glimt daar onder die bladen, een aardbei, een vrucht van de wilde aardbei, eetbaar en zelfs heel smakelijk. Tik, daar voel ik een regendrop, maar daar zullen we maar niet op letten.

Ondertusschen zijn we in een boschje distels verzeild geraakt, omzoemd door verscheidene wespen en zweefvliegen (*Eristalis tenax*); ook de bloembokjes (*Thelephorus livida*) doen zich heerlijk te goed aan de geurige distelhonig. Maar achter dit boschje staat een heele plek met zeer mooie wilgenroosjes (*Epilobium angustifolium*).

Wat een bekoorlijk gezicht, die teere rose bloemen, omzwermd door honigbijen.

Sommige exemplaren bereiken zelfs een hoogte van pl.m.

2 meter. Ginds in 't aardappelveld staan prachtige papavers (*somniferum*), sommige met donkerpaarsche gerafelde bloembladen.

Nu jongens, we zullen 't stofzaad weer eens probeeren te vinden, zegt de leider op ons tochtje, uit een boschje te voorschijn tredend. En we gaan aan 't zoeken, dwars door berkenboschjes, waarvan ons de takken in 't gezicht slaan en waar de bodem bedekt is met braam, *Potentilla* en waternavel. Rrrrt, daar vliegt een fasant op, gevolgd door een 6-tal kleintjes, die eerst

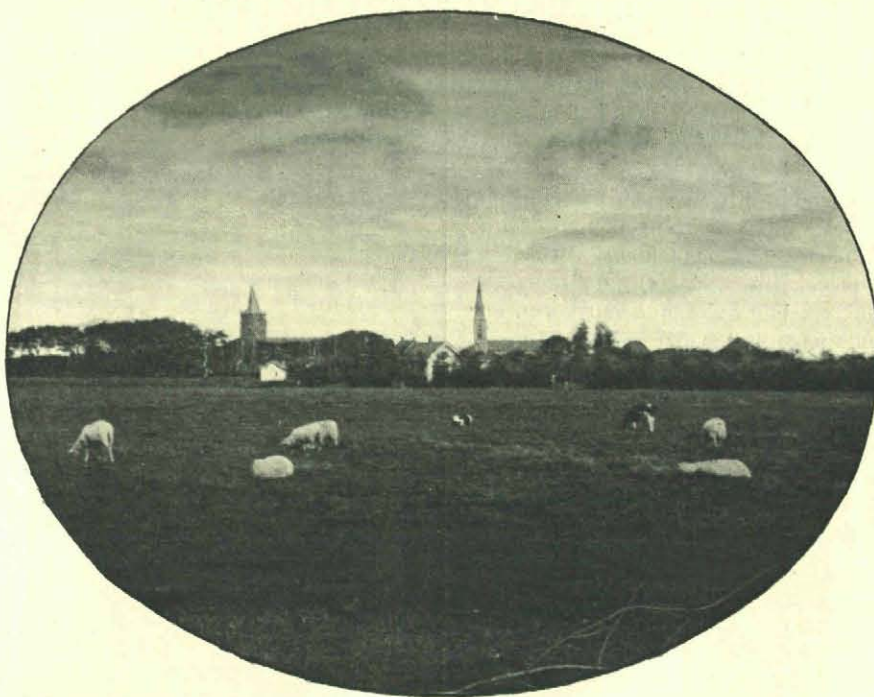
zitten blijven tot je er bijna op trapt en dan pas wegvliegen.

Aan konijnen geen gebrek, overal zijn de sporen hunner aanwezigheid te vinden.

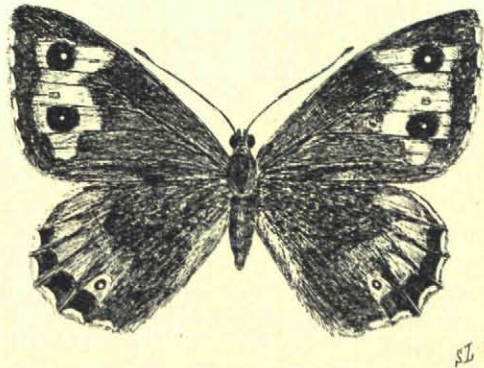
De regen houdt aan en we beginnen reeds nat te worden. In een boschje schuilen? Dat geeft ook al niets. Dan maar in flinken stap naar huis, door pannen met nevel gevuld. De duintoppen, straks zoo scherp belijnd, smelten nu ineem met de grauwe regenlucht.

Doornat komen we thuis en besluiten, na droge kleederen aangetrokken te hebben, te wachten tot.... 't weer wat beter wordt. 't Wordt echter wel twee uur, eer de zon weer doorbreekt, den natten bodem doet glinsteren en den nevel optrekt.

Nu 't duin weer in!

We nemen nu een anderen weg, aan één kant begrensd door wilgenboschjes, die we in 't voorbijgaan eens nakijken. Kijk, daar bloeit er waarlijk nog één, en dat in Juli! Na determinatie blijkt 't de laurierwilg te zijn. Wat zit daar op dat aangevreten blaadje? 't Lijkt wel wat op een slakkenhuisje. 't Is een larve van een bladwesp (Cimbex). Daar zit weer wat anders, 't is een jonge hermelijnrups, die met de bruine vlek op zijn rug, heel bedriegelijk een aan den

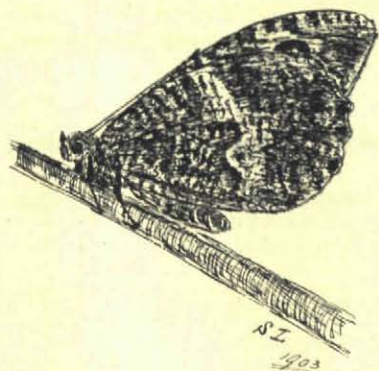
Satyrus semele, de Heidevlinder, iets vergroot.

rand verdord blaadje nabootst. Langs den wegrand zwerven weer talloze heivlinders, honingzuigend en met elkaar spelend in dartele fladdervlucht.

Een mooi tafereel doen de duinen ons hier genieten. Vóór ons strekt zich een frisch groen weiland uit met bont vee, en daarachter verheffen zich de zandreuzen tot den top begroeid. Denk u daarboven een echt hollandsche lucht met helderwit met grijs genuanceerde stapelwolken, waarlijk een mooi kiekje.

We gaan nu langs een boerderijtje met een bijenstal en een tuintje met akeleien en komen in kreupelhout terecht, waaruit toortsen zich meer dan manshoog verheffen. 't Kreupelhout bestaat meest uit esch. Op de toortsen loopen wantsen, rare dieren, bijna vierkant van vorm, en in de bloemen zitten soms aardige kevertjes, de eene soort zwart met een punt van achteren, en met een grijs-viltigen band over de dekschilden (Mordella fasciata), de andere groengeel. (Cistela sulphurea).

Door een mooie laan komen we in 't duin en in een oogenblik tijds hebben we een grooten zwerm vliegen

Rustende heivlinder, iets vergroot.

achter ons hangen, dezelfde plaaggeesten van Hilversum. Maar deze Castricumse zijn veel brutaler; nu kruipt er één in m'n neus, dan weer vang ik er één tusschen mijn oogleden.

Slaan met 't net helpt niet, hard wegloopen evenmin; 't eenigste middel is een wilgen- of aspergetak te nemen en ze daarmee aanhoudend te verjagen.

Wat is 't hier anders heerlijk; laten we dien hoogen top eens beklimmen en met de kijker om ons heen zien.

Achter ons zien we eventjes de zee, blinkend in 't zonlicht en aan den landkant verheffen zich de torentjes van Castricum en Limmen en iets zuidelijker dat van Heems-

kerk uit 't groen. Ook zijn Uitgeest en Krommenie duidelijk te onderscheiden. Van Amsterdam echter alleen een spoor; 't is ook negen uren gaans verwijderd.

De helling van deze duinen is geheel met droog, onder den voet krakend mos bedekt. Overal liggen „konijnbolletjes”. Zouden daar soms de larven van die plaagzuchtige vliegen in leven?

We bevinden ons hier in een zeer fraai gedeelte, overal braam en berk, en zelfs slingert om een eenzamen den de witte kamperfoelie haar geurige trossen omhoog.

Om de bloemen zweven dikkopjes, pittige, vlugge diertjes, die tamelijk moeielijk te vangen te vangen zijn. Wat vliegt daar zoo gonzend weg. We blijven even staan. 't Is zoowaar een mooie groote harkwesp (Bembex rostrata), waarvan de heer Thijssse zooveel interessants vertelde; vlug dat ze zijn, o zoo vlug, maar 't is ook echt weertje voor ze, met dat gloeiende zonnetje; aan vangen is geen denken.

't Wordt nu weer langzamerhand tijd om terug te gaan, en als we, na een fasantenkwekerij gepasseerd te zijn, Castricum weer bereikt hebben, betreft de lucht opnieuw. 't Is een zware wolkbank, die volgens mijn gastheer bijna elken middag uit zee komt opzetten, en als we aan tafel zitten, dondert en bliksemt 't van los en vast.

't Duurt evenwel niet lang, of 't is over gedreven. De zon gaat net onder en de lucht schijnt prachtig te worden, dus gaan we naar het lievelingsplekje van mijnheer Heimans een hoog, dichtbegroeid duin, om van 't heerlijke schouwspel te genieten en... om „'t beest” te zien te krijgen. We nemen onzen weg langs „de beek.”

Wat keur van bloemen langs den wegrand. Wildereseda (R. lutea en luteola), zeepkruid (Saponaria officinalis), walstroo (Galium verum) en slangenkruid (Echium vulgare),

Mordella fasciata. 't Viltbandkevertje 3 x vergroot.

't laatste druk door gamma-uiltjes bezocht, prijken in bonte mengeling tusschen allerlei sierlijke grassen.

Langs een dichte rij wilgen, waarachter een groot veld O.-I. kers, snorren ontelbare satijnvlinders (Leucoma salicis), waarvan we een tiental vangen als lokmiddel voor „'t beest.”

Weldra staan we boven 't duin. De onweersbui is naar den kant van Alkmaar afgedreven en de kolossale door 't avondrood, helgekleurde stapelwolken, waartusschen felle bliksemflitsen zich een weg banen, vormen een grootsch en boeiend schouwspel tegen den donkerenden avondhemel. Voor ons strekt zich de wijde vallei uit, wegdoezelend in den schemer.

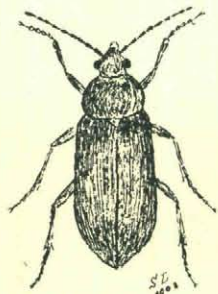
Donkere boomgroepen lijken wel gestalten aan te nemen met nijldige koppen en uitgestrekte armen en aan den kant van Heilo vertoont zich 't lichtend oog van een naderenden locomotief.

Aan den duinkant achter ons wacht ons een, door zijn rustige kalmte, nog schooner gezicht. De donkere heuvels golven rug aan rug van Noord naar Zuid, zich scherp afbakend tegen den nu nog maar flauw rosegekleurde lucht. Kalme rust strekt zich over 't landschap uit. Geen geluid verbreekt de plechtige stilte. Niemand onzer spreekt te veel verdiept in dit grootsche, waarlijk eenige natuurtafereel. Een koel briesje uit 't Westen streelt onze gezichten en doel ons dubbel genieten. Niet vaak krijg je zulke reine lucht in je longen.

't Donker daalt snel en we laten eenige satijnvlinders ontsnappen. Pijlsnel zweven ze naar beneden in de vallei, als sneeuwvlokken met de wind meegesleurd.

„Hoor,” zegt onze leidsman, en uit gindsch duinboschje klinkt een zonderling ratelend geluid. 't Is afkomstig van „t beest”, de vreemde, geheimzinnige geitenmelker.

Nu en dan laten we een satijnvlinder ontsnappen tot lokaas, maar 't beest verdraait 't en komt niet.

Cistela sulphurea,
3 × vergroot.

In de verte fluit een locomotief en herinnert mij er al te ruw aan, dat ik vannavond nog naar Amsterdam moet, weer terug in de sleur van 't dagelijksche leven.

Van de mooie bloemen aan den weg, pluk ik een groote bouquet, die me nog vele dagen de heerlijke uren, hier gesleten, in herinnering zal brengen. 't Is bij tien, en we zitten reeds op den trein te wachten.

We wandelen naar 't station, ongeveer twee minuten afstand, en weldra komt de kilometersvliender weer. Ik neem hartelijk afscheid van mijn waarde gastvrouw en -heer en stap in den trein.

Fuut, daar gaan we alweer, nog even groeten en roepen tot ziens en Castricum is weer achter den rug.

Bij halftwaalf stoomen we 't Centraal binnen en twaalf uur ben ik thuis, doodmoe, doch hoogst voldaan over de indrukken van den dag en 't genoten natuurgenoet.

S. LEEFMANS.

VOOR AMATEUR-ENTOMOLOGEN.

Vervolg van blz. 112.

We komen nu aan:

5. Voorbehoedmiddelen tegen bederf.

Men zou denken: ziezo, de vlinders zijn gevangen, gespannen en netjes in de collectie gerangschikt, dus verdere zorgen eischt onze verzameling niet. Een ideaal-toestand zou dat zijn! Maar een ieder weet, dat de groote teerheid dezer insecten meebrengt een groote oplettendheid in alles wat betreft het tegengaan van bederf. Stof, licht, vocht en roofinsecten zijn gevaarlijke vijanden en slechts door groote nauwgezetheid, wat betreft het toezicht op de collectie, kan men medewerken, om de gevaren waaraan zij blootstaat met vrucht af te wenden.

Stof is over 't algemeen gemakkelijk te keeren, tenminste wanneer men goedsluitende doozen bezit. Maar toch geef ik hierbij een raad: open uwen doozen zoo min mogelijk en dan, wanneer het noodig is, in een vertrek waar op dat oogenblik niet veel beweging is en de atmosfeer dus niet met stof bezwangerd. Men moet zich vooral niet tot gewoonte maken elk oogenblik zijn verzameling te bewonderen; zodoende loopt men de kans dat de vlinders beschadigen door het vele verzetten, door stof, licht, vocht en roofinsecten.

Dat men de vlinders tegen licht moet beschermen, leeren wij reeds aan onze gevangen exemplaren, welke vaak door het helle zonlicht danig zijn verbleekt, zonder daarom bepaald beschadigd te zijn. De invloed van het licht is sterker dan menigeen denkt en men moet de collectie er niet noodeloos aan blootstellen.

De verzameling dient voorts op een volkomen droge plaats bewaard te worden, liefst in een kamer waar geregeld 's winters wordt gestookt en waar 't in den zomer ook goed droog is. Zoo'n plaatsje is vaak moeilijk te vinden, vooral in onze moderne woonhuizen. Bovendien is 't nuttig en noodzakelijk, de doozen of het kastje een eindje van de kamerwand af te zetten, omdat de muren vocht doorlaten en nu de warme lucht vrij kan circuleeren. Dit alles is noodig om het binnendringen van schimmelsporen te beletten, die zich met graagte aan de vlinders hechten. Ook het gebruik van doozen die nog niet geheel droog zijn kan aanleiding geven tot schimmelen. Een goed middel om dit euvel tegen te gaan, wanneer de collectie op een vochtige plaats staat, is er eigenlijk niet. Chloorcalcium ($CaCl_2$) is te hygroscopisch en zou voortdurend moeten vernieuwd worden. Creosoot (zeer ingew. formule) is een goed middel om schimmel uit de collectie te houden, doch wanneer de vochtigheidstoestand niet al te groot is. Men doet goed een paar druppels van een sterke oplossing er van op een watje in de doos te spelden. Men kan soms, bij een zeer geconcentreerde vloeistof, jaren wachten voordat deze bewerking moet worden herhaald.

Mocht de schimmel zich in de doos vertoonen, zoo handele men als volgt:

Men neemt de daarin aanwezige exemplaren stuk voor stuk er uit en onderzoekt nauwkeurig met een loupe of er schimmelpluisjes aan zijn te ontdekken. Dat dit vaak moeilijk is uit te maken, leert de ervaring en men doet verstandig om toch de dieren, waarvan men denkt, dat ze niet aangetast zijn, voorzichtigheidshalve in eene daarvoor bestemde doos af te zonderen, opdat mocht men zich vergist hebben, niet het euvel zich aan de geheele verzameling meedeelt. Blijkt nu na eenige weken, bij een vernieuwd onderzoek, dat wij juist zagen, dan kunnen we de vlinders met een gerust geweten in andere doozen overplaatsen.

De beschimmelde exemplaren zijn nog wel te redden, wanneer de schimmel zich slechts sporadisch voordoet. Men behandelt ze dan met een wijngeestoplossing of sterken alcohol (C_2H_5O). Met een zacht penseeltje worden de aangetaste deelen bevochtigd.

Meestal vertoont de schimmelplant zich het eerst op kop, sprieten, pooten en achterlijf, daarna eerst op de vleugels, waarvan de behandeling met meer voorzichtigheid moet geschieden. Heeft de schimmel zich reeds in dikkere lagen afgezet en over een groot oppervlak, dan doet men verstandig met, ingeval het exemplaar niet bijzonder zeldzaam is, dit dier eenvoudig te verbranden.

Deze opoffering kan men zich gerust getroosten omdat de schimmel bij een zwaar aangetast exemplaar bijna zeker terugkeert en dus de geheele collectie aan 't zelfde gevaar bloot staat. Bovendien worden zij leelijk bij te sterke behandeling. De minder beschimmelde dieren worden nu evenzeer, na gereinigd te zijn, in proefdoozen afgezonderd om dan later in de groote collectie te worden gebracht.

In handboeken vindt men soms opgegeven, als een afdoend middel tegen schimmel, het volgende: men brengt de vlinders op een plaats waar de temperatuur 50° Reaumur bedraagt en laat ze daar eenigen tijd vertoeven. Deze temperatuur is voldoende om de schimmelsporen te doden. Een groot bezwaar is echter aan deze methode verbonden: de vleugels trekken krom en keeren nooit geheel in den vorigen vlakken vorm terug.

Een andere onaangename eigenschap van sommige vlinders is het z.g. „vet worden,” hetgeen zich vooral bij sommige diklijvige Heterocera openbaart (o.a. *Cossus cossus*). Dit herstelt men door de aangetaste lichaamsdeelen met een dikke laag z.g. boluspoeier te bestrooien, welk poeder de